

Alatalo Nina, Astala Riikka, Kangas Iiro,
Kerkelä Julia, Pennanen Heidi, Putkonen
Sara, Vihko Sara

9.6.2026

Raportti; EU:n kilpailukykyneuvosto 28.-29.5.2026

Kokous

EU:n kilpailukykyneuvosto 28.-29.5.2026 (sisämarkkinat, teollisuus, tutkimus ja avaruus)

EU:n kilpailukykyneuvosto kokoontui Brysselissä 28.-29.5.2026. Neuvoston istunnon sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa Suomea edusti elinkeinoministeri Sakari Puisto. Tutkimus- ja avaruuskokoonpanossa Suomea edusti valtiosihteeri Kristiina Kokko.

Sisämarkkinat- ja teollisuusosiossa käytiin politiikkakeskustelut teollisuutta vauhdittavasta asetusehdotuksesta, sekä komission EU Inc. -asetusehdotuksesta. Teollisuutta vauhdittavasta asetusehdotuksesta käytiin laaja-alainen keskustelu, huomioiden, että Euroopan on tärkeää pysyä mukana maailmanlaajuisessa kilpailussa. Säädöksen tavoite vahvistaa eurooppalaista teollisuutta ja tuotantokapasiteettia jaettiin keskustelussa. Keskustelussa tuotiin esille sisämarkkinoiden toimivuuden takaamista, kohtuuhintaista energiaa, yksinkertaistamista, unionin alkuperävaatimukseen tasapainoista lähestymistapaa, toimitusketjujen häiriötöntä toimintaa, taloudellista turvallisuutta ja investointivarmuutta. EU Inc. -asetusehdotuksen tavoitteille ilmaistiin vahva tuki, ja keskustelussa korostuivat tarve riittäville suojatoimille muun muassa petosten, rahanpesun ja velkojansuojan osalta. Huolta herättivät oikeusperusta, maksukyvyttömyyteen liittyvä sääntely ja työntekijöiden oikeuksien turvaaminen.

Lisäksi neuvosto hyväksyi matkailua koskevat päätelmät, ja kävi näkemysten vaihdon Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille.

Tutkimusosuudessa käytiin Horisontti Eurooppa -paketista politiikkakeskustelu, jossa jäsenvaltiot ilmaisivat laajasti tukensa puheenjohtajan tavoitteelle saavuttaa osittainen yleisnäkemys vielä kesäkuun aikana. Lisäksi hyväksyttiin neuvoston suositus tiedediplomatian eurooppalaisesta kehyksestä.

Avaruusosuudessa puheenjohtajamaa Kypros esitteli EU Space Act -ehdotuksen käsittelyä koskevan edistymisraporttinsa. Lisäksi käytiin näkemystenvaihto avaruuden merkityksestä taloudelliselle turvallisuudelle.

Torstai 28.5.2026

Sisämarkkinat ja teollisuus

Teollisuutta vauhdittava säädös: miten parhaiten helpottaa pääsyä sisämarkkinoille eurooppalaisen tuotannon suosimisen ja vähähiilisyysvaatimusten avulla

Puheenjohtaja korosti, että Euroopalle on elintärkeää pysyä mukana maailmanlaajuisessa kilpailussa. Teollisuutta vauhdittavan säädöksen tavoitteena on vahvistaa tuotantoa EU:ssa, vähentää riippuvuuksia ja vastata vallitsevaan tilanteeseen, jossa teollisuus on tärkeä työnantaja, taloudellisuutta tarvitaan ja tuotantokapasiteetti laskee. Säädös sisältää unionin alkuperä- ja vähähiilistymisvaatimukset. Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2026 linjattiin kunnianhimoinen tavoite saattaa säädös valmiiksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Euroopan komissio (EVP Séjourné) aloitti keskustelun tuomalla esille, että ollaan koko maailman laajuisten muutosten keskellä, geopoliittinen tilanne on epävakaa ja energiakriisiä meneillään. Euroopan teollisuus on keskiössä, kun EU:hun kohdistuu haasteita kilpakumppaneilta. Eurooppaan tulee luoda työpaikkoja, vauhdittaa teollisuutta, vähentää riippuvuutta tuotantoketjuissa ja saada investointeja. Sisämarkkinoiden tulee rohkaista tuottamaan markkinoillamme ja samalla tulee olla strategisesti vastaavoroisuutta, joka on kaikkein tärkein tässä yhteydessä. Teollisuuden tulee päästä EU:n ulkopuolisille markkinoille ja sisämarkkinoille. Komissio toi esille myös yksinkertaistamisen, häiriöttömät tuotantoketjut, vähähiilistymisen sekä sen, että ratkaisuna olisi eurooppalainen etusijaperiaate.

Jäsenvaltiot nostivat esiin, että Euroopassa täytyy tukea taloudellisuutta, kilpailukykyä ja teollisuutta. Teollisuutta vauhdittavan säädöksen tavoite vahvistaa eurooppalaista teollisuutta ja tuotantokapasiteettia jaettiin keskustelussa. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin mm. tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla, sisämarkkinoiden toimivuuden takaamista, teollisuusperustan vahvistamista, kohtuuhintaista energiaa, sääntöjen selkeyttä, yksinkertaistamista, unionin alkuperävaatimuksiin tasapainoista lähestymistapaa, toimitusketjujen häiriötöntä toimintaa, taloudellista turvallisuutta, työpaikkojen säilyttämistä EU:ssa, houkuttelevuutta sijoituksille, investointivarmuutta, nopeita lupamenettelyjä sekä pk-yrityksien huomioimista.

Keskustelussa oli esillä strategisista sektoreista mm. energiaintensiivinen teollisuus, autoteollisuus, akuteollisuus, raaka-aineet, teräs, sementti, clean tech, ydinenergia, laivanrakennus, kuten myös strategisten sektoreiden määrittely. Jotkut nostivat esille vähähiilistymisen merkityksen. Joissakin puheenvuoroissa suuntauduttiin EU:n luotettuihin kumppaneihin, kuten myös kansainvälisten sitoumusten noudattamisen tärkeyteen. Lisäksi myös esille tuotiin vastavuoroisuutta.

Suomen puheenvuorossa tuotiin esiin, että Suomi tukee kokonaistavoitteena teollisuuden kapasiteetin vahvistamista, puhtaan siirtymän edistämistä ja strategisten riippuvuuksien vähentämistä. Kilpailukykyyn perustana ovat toimivat sisämarkkinat. Yksinkertaistamista ja oikeudellista varmuutta tulee taata kautta EU-lainsäädännön. EU-alkuperä- ja vähähiilisyyskriteerit tulevat olla selkeästi määriteltynä ja rajattuna strategisiin tuotteisiin. On olennaista taata yhteensopivuus EU:n kansainvälisten sitoumuksien kanssa. Ulkomaisten investointien osalta EU:n täytyy pysyä kiinnostavana ja ennakoitavana investointikohdeena. Suomi korosti kattavaa lähestymistapaa akkuarvoketjuun, ja sitä, että turvataan pääsy strategisiin raaka-aineisiin, kuten nikkeli ja litium, jotta vahvistetaan Euroopan resilienssia. Irlanti tulevana puheenjohtajavaltiota totesi säädöksen olevan prioriteetti ja Irlanti tulee pitäytymään kunnianhimoisessa aikataulussa.

Päätelmät kestävän ja kilpailukykyisen matkailun rakentamisesta tulevaisuutta varten

Neuvosto hyväksyi päätelmät kestävän ja kilpailukykyisen matkailusektorin kehittämisestä. Puheenjohtaja painotti kestävän matkailusektorin tärkeyttä koko unionin talouden ja tulevaisuuskestävyyden (kilpailukyky, puhdas siirtymä, koulutus) kannalta. Komissio (komissaari Tzitzikostas) toi esille instituutioiden välisen yhteistyön tärkeyden. Matkailu on keskeinen osa alueellista kehitystä ja eurooppalaista yhteisöä, mukaan lukien sosiaalinen kestävyys.

EU:n matkailualaan kohdistuvat Lähi-idän kriisin vaikutukset

Puheenjohtaja toi esille matkailusektorin taloudellisen merkityksen Euroopan kilpailukyvyille. Matkailuala on altis erilaisille vaihteluille, kuten turvallisuustekijät, (lento)polttoaineen saatavuus, myös merenkululla rooli. Tarvitaan pitkän tähtäimen vakautta ja kasvua.

Euroopan komission (komissaari Tzitzikostas) mukaan Eurooppa on edelleen turvallinen ja kiinnostava matkailukohde. Matkailuun vaikuttavat lentoliikenteen muutokset, kerosiinin hinnan nousu sekä polttoaineen saatavuus, jossa ei ole haasteita tällä hetkellä. Matkailuala on tärkeä, ja EU-tason koordinointi on keskeistä.

Keskustelussa huomioitiin joitakin vaikutuksia matkailijoiden määrään, matkojen lykkääntymiseen, pk-yrityksien rooliin, hintojen nousuun ja energian saatavuuteen. Esillä oli myös valtiontukien mahdollinen kohdentaminen.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että Lähi-idän tilanteella ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia Suomen matkailuyrityksiin. Suomi jakoi komission näkemyksen, että matkailualalle ei ole tarpeen toistaiseksi kohdentaa erityisiä tukitoimia. Suomella on vahva painotus resilienssi- ja kriisivalmiuteen EU:n kilpailukyyn ja sisämarkkinoiden osana.

Asetus 28. yhtiöoikeudellinen kehys ("EU Inc.")

Puheenjohtaja (Kyproksen energia-, kaupp- ja teollisuusministeri Damianos) totesi maaliskuussa annetun asetusehdotuksen olevan keskeinen osa Yhden Euroopan Yhden Markkinat -etenemissuunnitelmaa ja näin ollen prioriteetti. Tavoitteena on saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys vuoden 2026 loppuun mennessä. Puheenjohtajan mukaan työ neuvoston työryhmässä on edennyt nopeasti. Keskustelussa toivottiin erityisesti näkemyksiä siitä, miten ehdotus voisi vahvistaa sisämarkkinoita ja EU:n kilpailukykyä, sekä millaisia suojamekanismeja järjestelmään tulisi sisällyttää.

Komissaari McGrath korosti ehdotuksen merkitystä kilpailukyyn ja sisämarkkinoiden kehittämisen kannalta. Tarkoituksena on luoda yhtenäinen yhtiöoikeudellinen kehys rajat ylittävälle toiminnalle, yksinkertaistaa menettelyjä ja helpottaa pääoman saatavuutta. Komission näkemyksen mukaan SEUT 114 artikla muodostaa ehdotukselle asianmukaisen oikeusperustan.

Jäsenvaltiot suhtautuivat yleisesti myönteisesti ehdotuksen tavoitteisiin vahvistaa sisämarkkinoita ja kilpailukykyä. Useissa puheenvuoroissa pidettiin tärkeänä yritysten rajat ylittävän toiminnan helpottamista, hallinnollisen taakan vähentämistä sekä digitaalisten menettelyjen hyödyntämistä. Muutamassa puheenvuorossa katsottiin, että ehdotuksen harmonisointitasoa voitaisiin edelleen vahvistaa. Keskustelussa nousivat kuitenkin esiin myös useat avoimet kysymykset. Erityisesti yritysten rekisteröintiin ja valvontaan liittyvien suojamekanismien osalta painotettiin tarvetta ehkäistä laitonta toimintaa, kuten petoksia ja rahanpesua. Useat jäsenvaltiot korostivat, että nopeiden digitaalisten menettelyjen rinnalla on säilytettävä riittävä viranomaisvalvonta ja oikeusvarmuus.

Oikeusperusta nousi esiin monissa puheenvuoroissa. Useat jäsenvaltiot nostivat esiin huolia SEUT 114 artiklan soveltuvuudesta erityisesti verotukseen liittyvien kysymysten osalta. Yksi jäsenvaltio katsoi, että ehdotuksen tulisi perustua SEUT 50 artiklaan. Useissa puheenvuoroissa korostettiin tarvetta arvioida oikeusperustaa huolellisesti jatkovalmistelussa.

Maksukyvyttömyyttä koskevat säännökset herättivät laajasti huolta. Useiden jäsenvaltioiden mukaan nykyiset ratkaisut voivat aiheuttaa ongelmia erityisesti velkojansuojan näkökulmasta. Osa arvioi myös, että maksukyvyttömyyttä koskevan luvun säilyttäminen nykyalaajuisena saattaisi hidastaa neuvottelujen etenemistä.

Työntekijöiden oikeuksien osalta korostettiin, ettei uusi yhtiömuoto saa johtaa kansallisten osallistumisjärjestelmien tai työoikeudellisten suojien heikentymiseen. Keskustelussa viitattiin myös sääntelyn kiertämisen riskiin jäsenvaltioiden välisiä eroja hyödyntämällä.

Suomen puheenvuorossa korostettiin EU:n strategisen kilpailukyyn vahvistamisen merkitystä ja tuettiin konkreettisia toimia sisämarkkinoiden syventämiseksi. Suomi suhtautui myönteisesti EU tasoiseen yhtiömuotoon, joka voi parantaa yritysten toimintaedellytyksiä erityisesti, mikäli rekisteröinti, hallinto ja rahoitus voidaan toteuttaa tehokkaasti ja digitaalisesti. Suomi painotti kuitenkin tarvetta varmistaa riittävät suojamekanismit erityisesti velkojien ja vähemmistöosakkeenomistajien osalta sekä nosti esiin haasteet ehdotuksen kytkennöissä muihin sääntelyaloihin, erityisesti maksukyvyttömyys- ja verolainsäädäntöön. Lisäksi Suomi korosti oikeusperustan huolellisen arvioinnin merkitystä.

Komissio totesi lopuksi, että ehdotuksella on laaja poliittinen tuki, mutta useita keskeisiä kysymyksiä on edelleen ratkaistavana jatkovalmistelussa.

Muut asiat

Tiedonanto ”EU:n säännösten yksinkertaistaminen, selkeyttäminen ja noudattamisen parantaminen” – komission tiedotusasia

Komissio esitteli huhtikuussa julkaistua paremman sääntelyn tiedonantoon. Komissio korosti globaalin toimintaympäristön muutoksia ja tarvetta vahvistaa Euroopan kilpailukykyä. Tavoitteena on edistää parempaa lainsäädäntöä painottamalla selkeyttä, ketteryyttä ja näyttöperustaisuutta. Sääntelyn tulisi olla lähtökohtaisesti yksinkertaista ja sen toimeenpano tehokasta. Ylisääntelyä ja päällekkäisiä aloitteita pyritään välttämään. Vaikutustenarviointien laatua ja prosessien aikataulutusta pyritään parantamaan. Asiakohdassa ei käyty keskustelua.

Vuosi sisämarkkinastrategiaa: tilannekatsaus ja seuraavat vaiheet – komission tiedotusasia

Komissio (EVP Séjourne) kertoi sisämarkkinastrategiaan liittyvien toimien etenemisestä. Useita strategiaan liittyviä lainsäädäntöehdotuksia on annettu vuoden aikana. Lisäksi on perustettu sisämarkkinanasherpojen verkosto, joka keskittyy sisämarkkinaesteiden poistamiseen.

Kolme jäsenvaltiota käytti puheenvuoro, joissa korostettiin strategian kunnianhimoisen toteuttamisen tärkeyttä. Suomi ei käyttänyt asiakohdassa puheenvuoroa.

Yhteinen epävirallinen asiakirja strategisesta tarpeesta laajentaa Sinun Eurooppasi -neuvonnan yhteydessä SOLVIT-verkostolle annettavaa tukea

Alankomaiden, Belgian, Bulgarian, Espanjan, Irlannin, Italian, Itävallan, Kreikan, Kroatian, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Luxemburgin, Maltan, Portugalin, Puolan, Ranskan, Romanian, Ruotsin, Saksan, Slovakian, Slovenian, Suomen, Tšekin, Unkarin ja Viron tiedotusasia

Puola esitteli yllä mainittujen jäsenvaltioiden yhteisen non-paperin liittyen Your Europe Advice (YEA) -palvelun jatkamisen tärkeydestä SOLVIT-verkoston toimivuuden kannalta. Keskeinen viesti on, että YEA-palvelun suunniteltu lakkauttaminen kuormittaisi SOLVIT-verkostoa ja hidastaisi tapausten käsittelyä.

Komissio perusteli suunniteltua lakkautusta muuttuvalla toimintaympäristöllä, tehokkuudella ja tarpeella modernisoida palveluita. Komissio on muun muassa kehittämässä korvaavaa tekoälytyökalua. Yksi jäsenvaltio käytti puheenvuoron, jossa tuettiin palvelun jatkamista. Suomi ei käyttänyt asiakohdassa puheenvuoroa.

Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma – Irlannin tiedotusasia

Irlanti tiedotti heinäkuussa alkavan puheenjohtajakautensa ohjelmasta. Irlanti on uuden puheenjohtajakolmikron (Irlanti, Liettua Kreikka). Irlannin kauden kolme keskeistä teemaa ovat kilpailukyky, arvot ja turvallisuus. Nämä linkittyvät muun muassa uuden monivuotisen rahoituskehityksen valmisteluun. Kilpailukykyneuvoston osalta keskeisiä ovat Yhden Euroopan, Yhden Markkinat -etenemissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja erityisesti vuodelle 2026 aikataulutettujen

lainsäädäntöehdotusten, kuten teollisuutta vauhdittava säädös (IAA) ja EU Inc -ehdotusten käsittelyt. Muina keskeisinä hankkeina Irlanti otti esiin sirusäädös 2.0, rakennuspalveluihin liittyvät toimet, tuotesäädöksen sekä julkisten hankintojen direktiivien uudistuksen. Lisäksi keskeistä on sisämarkkinoiden esteiden sekä riippuvuuksien vähentäminen sekä EU:n lainsäädännön yksinkertaisempi, selkeämpi ja tehokkaampi toimeenpano. Asiakohdassa ei käyty keskustelua.

Energiaintensiivisen teollisuuden ministeriallianssin kokous – Ranskan tiedotusasia

Energiaintensiivisen teollisuuden ministeriallianssin kokous pidettiin 28.5.2026 ja keskustelut suuntautuivat täytäntöönpanon haasteisiin ja kiertämisen riskeihin vahvistaessa Euroopan strategista energiaintensiivistä teollisuutta.

EU:n päästökauppajärjestelmän vaikutus energiaintensiivisiin teollisuusaloihin

Tšekki esitteli Bulgarian, Kreikan, Puolan, Romanian, Slovakian yhteisen non-paperin EU:n päästökauppajärjestelmän vaikutus energiaintensiivisiin teollisuusaloihin. Komission mukaan päästökauppadiirektiivin ehdotus on tulossa kesällä 2026. Suomi toi esille, että päästökauppajärjestelmä on EU:n ilmastopolitiikan kulmakivi ja siten sen tulee olla ennakoitava ja reilu. Tarvitaan vahvaa päästökaupan roolia investointivarmuuden ja kilpailukyyn turvana. Puheenvuoroissa nousi esiin energian hintojen nousu, sektorien väliset erot, tarve päästökauppajärjestelmän uusimiselle ja vertailuarvojen päivittäminen.

Yrityskauppavalvonnan suuntaviivojen uudistaminen – komission tiedotusasia

Komission (EVP Ribera) mukaan yrityskauppasuuntaviivat eivät ole lainsäädäntöä, vaan linjaavat yleisiä periaatteita komissiolle, miten sovelletaan EU:n yrityskauppalainsäädäntöä. Julkinen kuuleminen suuntaviivaluonnoksesta jatkuu kesäkuun 2026 loppuun saakka. Terve kilpailu on tärkeää ja painotuksia ovat mm. innovointi, investoinnit, kestävyys. Suomen puheenvuorossa tuotiin esille Tšekin, Viron, Suomen, Irlannin, Latvian, Romanian ja Slovenian yhteinen non-paperi koskien tehokasta kilpailupolitiikkaa ja yrityskauppavalvontaa. Suomi toivotti tervetulleeksi luonnoksen uudistukseksi.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset vaikeuksissa olevat yritykset

Alankomaat esitteli non-paperin (mukana Tšekki, Luxemburg, Saksa, Puola, Latvia, Slovakia, Espanja) liittyen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisiin vaikeuksissa olevien yritysten määrittelyihin. Esittely sai tukea joiltain jäsenvaltioilta.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tarkistaminen – kannustavan vaikutuksen käytännön soveltamisen selkeyttäminen kilpailukykyä lisäävien edellytysten parantamiseksi

Portugal esitteli tiedotusasiaina, Latvian tukemana, asiakirjan ryhmäpoikkeusasetuksen tarkistamisen, huomioiden ”töiden aloittamisen” määritelmää, tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja tasapainoista ratkaisua. Komission (EVP Ribera) mukaan tulee tarkastella uudelleen tulkintaa.

Nykyiset lainsäädäntöehdotukset – puheenjohtajan tiedotusasia

Puheenjohtaja kävi läpi tilannekuvan koskien lisäsuojatodistuksia koskevista asetuksista, Euroopan kilpailukykyrahaston, asetuksen kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen muuttamisesta, työntekijöiden lähettämistä koskeva sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään liittyvä julkinen käyttöliittymä (e-deklaraatio).

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kannustettiin jatkamaan työtä e-deklaraation suhteen. Euroopan kilpailukykyrahastossa tiedostettiin osittaisen yleisnäkemyksen tavoite yleisten asioiden neuvostossa 16.6., huomioiden eri maiden painotuksia. Puheenjohtajan mukaan e-deklaraatiossa edetään kohti ratkaisua kesäkuussa. Euroopan kilpailukykyrahastosta vastaavasti kohti osittaista yleisnäkemystä.

Euroopan tuoteasetus sisämarkkinoiden kulmakivenä

Alankomaat antoi tiedonannon Suomen, Ranskan, Puolan, Portugalin ja Ruotsin yhteisestä non-paperista koskien Euroopan tuoteasetusta sisämarkkinoiden kulmakivenä, saaden tukea myös parilta muulta jäsenvaltiolta. Suomen puheenvuorossa tuotiin esille, että Euroopan tuotelainsäädäntö on avain toimiviin sisämarkkinoihin, kilpailukykyyn ja eurooppalaisten yritysten tasapuolisiin toimintaedellytyksiin. Digitalisaatio on toiminnan keskiössä. Euroopan komission mukaan vahvistetaan tuotteiden valvontaa sisämarkkinoilla, vahvistetaan yhteistä kapasiteettia ja digitalisaatiota.

Perjantai 29.5.2026

Tutkimus ja avaruus

Osittainen yleisnäkemyks Horisontti Eurooppa -paketista vuosille 2028–2034

Kypros on puheenjohtajuuskaudellaan pyrkinyt saamaan neuvoston osittaisen yleisnäkemyksen Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevasta paketista. Useiden jäsenvaltioiden ilmoitettua pysyvien edustajien komiteassa, että asetusteksti ei ole tähän vielä kypsä, toimitti puheenjohtaja neuvoston kokoukseen tausta-asiakirjan, jossa pyytää jäsenvaltioilta poliittista ohjausta keskeisiin avoimiin kysymyksiin. Keskeisiksi ratkaistaviksi kysymyksiksi on tunnistettu strategisten prioriteettien määrittely ja yhteys EU:n kilpailukykyrahastoon (ECF), eurooppalaiset kumppanuudet, osallistumisen laajentaminen (widening) ja tutkijalähtöinen yhteistyö tutkimuksessa ja innovaatioissa.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman strategisten prioriteettien asettamista koskien keskustelussa oli laaja yhteisymmärrys siitä, että prosessikuvaus on kehittymässä oikeaan suuntaan, mutta vaatii vielä täsmennystä erityisesti hallintomallien, ajoituksen ja jäsenvaltioiden osallistumisen osalta. Useat jäsenvaltiot korostivat tarvetta vahvistaa jäsenvaltioiden osallistumista strategisten prioriteettien määrittelyyn jo varhaisessa vaiheessa ennen komitologiaprosessia. Pelkkä osallistuminen ohjelmakomiteatasolla nähtiin liian myöhäisenä. Monet puheenvuoron pitäneistä maista painottivat, että jäsenvaltioiden tulisi olla mukana sekä pitkän aikavälin strategisten linjausten että työohjelmien valmistelussa. Euroopan tutkimusalueen ja innovoinnin komitean ERACin roolia prioriteettien asettamisessa pidettiin laajasti hyödyllisenä.

Useat jäsenvaltiot nostivat esiin tarpeen varmistaa vahva yhteys ja yhteentoimivuus Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Euroopan kilpailukykyrahaston (ECF) välillä. Näiden kahden ohjelman strategisten prioriteettien tulisi olla linjassa, ja monet jäsenvaltioista korostivat integroidumpaa tai ainakin paremmin koordinoitua lähestymistapaa. Puheenvuoroissa myös painotettiin sitä, että hallintorakenteiden tulee olla selkeitä ja johdonmukaisia, jotta vältetään päällekkäisyydet ja voidaan luoda aidosti toimiva innovaatiomatka perustutkimuksesta markkinoille saakka.

Puheenvuoroissa tuettiin laajasti yksinkertaistamista sekä prioriteettien asettamisessa että sitä ohjaavassa sääntelykehyksessä. Useat jäsenvaltiot korostivat, että uusia hallinnollisia rakenteita tulisi välttää ja olemassa olevien mekanismien yhteistyötä parantaa. Tarve selkeälle ja johdonmukaiselle hallintomallille nousi keskeiseksi teemaksi.

Eurooppalaiset kumppanuudet nähtiin keskeisenä osana tulevaa puiteohjelmaa, mutta niiden toteutustavasta ja erityisesti keskitetystä kumppanuuksien hallinnointimallista (CFM) esitettiin merkittäviä näkemyseroja.

Laaja enemmistö jäsenvaltioista korosti tarvetta yksinkertaistaa kumppanuuksia. Niiden nähtiin olevan tärkeitä ja osin hyvin toimivia, mutta niiden tulee olla hallinnollisesti kevyitä ja osallistujille houkuttelevia. Useissa puheenvuoroissa korostettiin, että hallinnollisen taakan vähentäminen on keskeistä, jotta erityisesti yritykset osallistuvat jatkossa enenevässä määrin eurooppalaisiin kumppanuuksiin.

Keskitetty kumppanuuksien hallinnointimalli (CFM) jakoi selvästi jäsenvaltioita. Monet jäsenvaltiot suhtautuivat kriittisesti CFM-malliin ja katsoivat sen voivan heikentää kumppanuuksien houkuttelevuutta, lisätä hallinnollista kuormaa tai olla yhteensopimaton kansallisten järjestelmien ja lainsäädännön

kanssa. Samalla osa jäsenvaltioista näki CFM-mallissa potentiaalia ja tuki sen kehittämistä, erityisesti jos se mahdollistaa paremman koordinoinnin ja strategisen ohjauksen.

Useat jäsenvaltiot korostivat jäsenvaltioiden todellista vaikutusvaltaa kumppanuusportfolion suunnittelussa jo varhaisessa vaiheessa. Painotettiin tarvetta kumppanuusportfolion rakentamiseen tiiviissä komission ja jäsenvaltioiden yhteistyössä. Osassa puheenvuoroista nähtiin tarve siirtyä kohti pienempää määrää, mutta strategisesti merkittävämpiä kumppanuuksia. Tämä nähtiin keinona parantaa vaikuttavuutta, selkeyttää kokonaisuutta ja varmistaa parempi resurssien kohdentaminen.

Kumppanuuksien yksi keskeinen tavoite on houkutelua yksityistä rahoitusta ja yritysten osallistumista. Useat jäsenvaltiot korostivat, että esimerkiksi in kind -panosten selkeä käsittely ja hallinnollinen joustavuus ovat ratkaisevia tekijöitä kumppanuuksien onnistumiselle. Samalla varoitettiin ratkaisusta, jotka voisivat vähentää yritysten kiinnostusta osallistua.

Osallistumisen laajentamisen toimet eli widening tunnistettiin yhdeksi vaikeimmista kysymyksistä. Puheenjohtaja kertoi kevään aikana tätä koskevan tekstin edistymisestä ja osittaisesta sulkeiden poistosta, joka mahdollisti tulevista widening-toimista neuvottelun tutkimustyöryhmässä. Muutamat jäsenvaltiot toivoivat politiikkakeskustelussa jäljellä olevienkin sulkeiden poistoa, jotta tutkimustyöryhmä pysyisi neuvottelemaan wideningin kokonaisuudesta.

Ekselenssimaiden puheenvuoroissa pidettiin laajalti tärkeänä widening-toimien rajautumista niille dedikoituun osioon Horisontin pilarissa IV. Wideningin ei tulisi olla horisontaalinen periaate ohjelmassa. Muutama ekselenssimaa mukaan lukien Suomi ilmaisi tukea muun muassa Viron muotoiluille paremmin puiteohjelmassa pärjääville nk. transitiomaille suunnatuista täsmätoimista, jotka tähtäävät näiden maiden nousemiseen kokonaan pois wideningin piiristä.

Widening-maat viittasivat 12 jäsenvaltion yhteisen non-paperin ehdotuksiin, joiden ne toivoivat näkyvän kattavasti Horisontti Euroopassa. Komission ehdottamaa widening-maiden jakoa kahteen kategoriaan puiteohjelmassa menestymisen perusteella ei lähtökohtaisesti vastustettu, mutta useat widening-maat näkivät tärkeänä, että kaikki widening-toimet olisivat molemmille kategorioille avoimia. Yksittäisiä mainintoja tehtiin myös arviointikäytännöistä; erityisesti anonymisoidusta hakuprosessista oli sekä puolustavia että vastustavia puheenvuoroja. Lisäksi widening-maat ilmaisivat tukea uusille toimille, jotka tukisivat Euroopan innovaationeuvoston (EIC) ja Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) hakuihin osallistumista.

Kompromissiteksteissä oli vahvistettu tutkijalähtöisen tutkimuksen merkitystä. Tähän liittyy Ranskan ja Puolan yhteinen ehdotus uudesta instrumentista Horisontti Euroopan pilariin II, "eurooppalaisten huippulaboratorioiden" aloitteesta. Jäsenvaltiot olivat laajasti yksimielisiä tutkijalähtöisen tutkimuksen tärkeydestä, ja jotkin maat erityisesti widening-leiristä ilmaisivat suoraan tukea mainitulle aloitteelle. Monessa puheenvuorossa kuitenkin suhtauduttiin varauksellisesti uusiin instrumentteihin, joiden vaikutuksia ei ole kunnolla arvioitu, ja toivottiin olemassa olevien välineiden kuten eurooppalaisten kumppanuuksien hyödyntämistä.

Puheenjohtajan keskustelun tausta-asiakirjassa esiin nostamien kysymysten lisäksi moni jäsenvaltio nosti esiin puolustussovelluksia tuottavien syväteknologiastartupien tukemisen Euroopan innovaatorahasto EIC:n kautta. Kysymys jakoi jäsenvaltioiden kantoja. Monet mukaan lukien Suomi pitivät tällaista tukielementtiä tärkeänä Euroopan kilpailukyvyllä ja resilienssille geopolitiittisesti äärimmäisen epävarmoina aikoina. Osa maista kuitenkin vastusti puhtaasti puolustuskäyttöön tulevien sovellusten kehittämistä puiteohjelmarahoituksella ja näkivät, että tämän tyyppistä toimintaa tulee rahoittaa kilpailukykyrahasto ECF:n alaisesta puolustusrahastosta.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin puheenjohtajaa edistymisestä ja todettiin yhteisymmärryksen olevan saavutettavissa. Keskeisenä painoituksena on säilyttää huippuosaamiseen ja avoimeen kilpailuun perustuva ohjelma. Lisäksi korostettiin Horisontti Euroopan ja kilpailukykyrahasto ECF:n välistä johdonmukaisuutta, widening-toimien selkeää rajaamista puiteohjelmassa sekä kumppanuuksien merkitystä strategisten tavoitteiden ja yksityisen rahoituksen houkuttelun edistämisessä. Lopuksi tuotiin esiin tarve

tukea Euroopan innovaationeuvoston (EIC) kautta puolustussovelluksia tuottavia syväteknologiastartupeja ja mahdollistaa kaksikäyttötutkimus koko puiteohjelmassa.

Kaikissa pidetyissä puheenvuoroissa ilmaistiin valmius työskennellä osittaisen yleisnäkemyksen saattamiseksi kesäkuun loppuun mennessä.

EU:n avaruusehdotus (EU Space Act)

Avaruusosuudessa puheenjohtajamaa Kypros esitti edistymisraporttinsa EU Space Act -ehdotuksen (EUSA) käsittelystä. Puheenjohtajan mukaan EUSA pyrkii avaruustoiminnan sääntelyn harmonisoimiseen, koska EU:ssa on kohdattu fragmentaatiota ja EUSA tuo kilpailukykyä vaikeina aikoina myös avaruusturvallisuutta (safety) lisäten. Kypros on jatkanut edellisen puheenjohtajamaa Tanskan työtä, ja Tanska ollut tukemassa Kyproksen puheenjohtajuuskaudella työn eteenpäin viemisessä. Kyproksen kompromissiteksti yksinkertaistaa tekstiä edelleen pyrkien selkeyttämään mitä ovat avaruuspalvelut ja avaruusdata. Samoin kolmansia maita ja kansainvälisiä järjestöjä koskevia maita on selkeytetty. Vaikeita kysymyksiä ovat soveltamisala, kaksoiskäyttö sekä se, että ei haluta EU-tasoista päällekkäisyyttä. Edelleen kolmansia maita koskevat kysymykset kuten myös kansainvälisoikeudelliset velvoitteet YK:n avaruussopimusten nojalla ovat vaikeita kysymyksiä. Kypros jatkaa työn valmistelua Irlannin puheenjohtajuuskaudelle.

Komission puolesta puheenvuoron käytti komissaari Kubilius. KOM mukaan EUSA:lla pyritään vastaamaan avaruuden monisyisiin haasteisiin ja KOM ollut lainsäätäjien tukena koko ajan. Kyproksen kompromissiteksti tuo hienosti huomiota sisämarkkinalogiikkaan sekä joustavuutta hallinnollisiin kysymyksiin. KOM:n mukaan EUSA on poliittisesti tärkeä kysymys, sillä avaruus on tärkein kysymys tällä hetkellä. Avaruustoiminnan ja avaruusromun määrä kasvaa, jonka vuoksi tarvitaan johdonmukainen lähestymistapa kaikilla tasoilla. Vakaa, ennakoitava ja avoin lainsäädäntöpuite, joka luo hyvää avaruustaloutta. EUSA:ssa on kyse miniharmonisoinnista, jossa oikeat säännöt avaruuden sisämarkkinoille niin, että luodaan luottamusta kansallisten viranomaisten välille. Kansalliset viranomaiset itse voivat valita ketkä ovat teknisiä elimiä, jotka varmistavat EUSA:n teknisten vaatimusten täyttymisen. Sisämarkkinanäkökulmasta nämä tekniset elimet ovat merkittäviä, jopa välttämättömiä, sillä ne voivat tehdä avoimesti töitä sisämarkkinoilla vastavuoroisen tunnustamisen mahdollistamiseksi. Kaksikäyttösatelliitit ovat yhtä riskialttiita kuin kaupalliset satelliitit, joten teknisen perustan tulee olla sama näille eikä kaksikäyttöisyydellä tule kiertää sääntöjä. EUSA-työ etenee ja nyt tulee keskittyä poliittisen yhteisymmärryksen löytymiseen näissä kysymyksissä. EU:lla tulee avaruusvoimana olla yhteinen kanta, kuinka viedä asioita eteenpäin kansainvälisellä tasolla.

Asia pyydettiin ottamaan tiedoksi eikä keskustelua ollut tarkoitus käydä, mutta muutamat jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Puheenvuoroissa katsottiin edistymisraportin tavoin, että perustavanlaatuisia kysymyksiä on edelleen ratkaisematta. Ehdotus mm. menee laajemmalle kuin sisämarkkinat. Puheenvuoroissa alleviivattiin suhteellisuuden, hallinnollisen taakan välttämisen sekä jäsenvaltioiden toimivallan kunnioittamisen tärkeyttä.

Puheenjohtaja päätti keskustelun todeten, että EUSA:n kanssa piilee sekä haasteita että mahdollisuuksia. Kaksikäyttötuotteiden ja kansallisen turvallisuuden ja toimivallan kanssa oltava oikeanlainen balanssi ja huolena on, että syntyy rinnakkainen EU-tason kerros. Avoimia kysymyksiä on, mutta puheenjohtaja ei katso niiden olevan syy keskustelun hidastamiseen vaan ollaan hyvässä kohdassa viedä työtä eteenpäin. Neuvosto otti edistymisraportin tiedoksi.

Näkemyksenvaihto avaruuden merkityksestä taloudelliselle turvallisuudelle

Avaruuden merkityksestä taloudelliselle turvallisuudelle käytiin näkemyksenvaihto puheenjohtajan tausta-asiakirjan pohjalta. Puheenjohtaja avasi keskustelun todeten, että avaruus on korvaamaton osa taloutta ja avaruudella on suuri merkitys kilpailukykyyn ja valmiuden kannalta. Globaali kilpailu lisääntyy ja kauppa ja sijoitusympäristö ovat suhteellisen epävakaita. Geopoliittisessa kontekstissa kohdataan haavoittuvuuksia mm. kriittisten komponenttien, materiaalien, puolijohteiden ja laukaisukyvykkyyden kannalta. Jäsenvaltioita pyydetään vastaamaan puheenjohtajan taustapaperin kysymyksiin siitä,

millainen rooli avaruudella on taloudellisen turvallisuuden kannalta geopoliittinen tilanne huomioiden sekä miten varmistetaan, että avaruuspolitiikka edistää Euroopan taloudellista turvallisuutta.

KOM (komissaari Kubilius) totesi avaruusjärjestelmien merkityksen mm. kriisinhallinnan ja talouden kannalta. Avaruus luo taloudellista vaurautta ja vakautta. Radiotaajuushäiriöt ja PRS-häirinnät Euroopan itäisellä alueella vaativat EU-koordinoitua toimintaa. Ovat vakava turvallisuusuhka ja häiriöllä voi olla vakavia talouteen liittyviä seurauksia. KOM:n mukaan EU-toimintaa vahvistetaan GNSS-häirintää koskien, ml. radiofregvenssi-interferenssipalvelu MFF:ssa. Lisäksi satelliitti-infrastruktuuria suojataan tietoverkkouhilta, ml. EUSA:n sisältä luku näistä vaatimuksista. Myös vientivalvonnan kysymyksiä kolmansissa valtioissa. Markkinoiden fragmentoitumisen kannalta KOM seuraa arvoketjujen riskiarviointia. On sijoitettava tutkimukseen ja kehitykseen sekä seurattava ulkomailta tulevia suoria sijoituksia. Kaupan puolustusinstrumenteilla suojellaan teollisuutta ja markkinoita. Toimenpiteet ovat siis moninaisia, mikä huomattava avaruuden ollessa kriittistä infrastruktuuria: talous, turvallisuus ja avaruus menevät käsi kädessä.

Kaikkien jäsenvaltioiden puheenvuoroissa toistui näkemys avaruuden kriittisestä merkityksestä. Kyseessä on strateginen ala, jossa riippuvaisuuksia pitää vähentää unohtamatta kansainvälisen yhteistyön merkitystä. EU:n pitää pysyä avoimena kansainväliselle yhteistyölle ja olla tarkka siinä, missä riippuvuudet ovat eniten riski. Taloudellinen turvallisuus riippuu yhteistyöstä kumppaniemme kanssa ja globaalilla toiminta-areenalla kansainvälinen yhteistyö korostuu turvallisuuden ja rauhanomaisen avaruusympäristön varmistamiseksi. Kansalliset kyvykkyudet sekä EU-järjestelmät Euroopan avaruusvalmiuksina ovat tärkeitä kaiken muun ohella myös taloudellisen turvallisuuden kannalta ja on huomioitava, että EU:lla, ESA:lla, jäsenvaltioilla, NATO:lla on eri roolit eikä näiden työtä ja panostuksia saa duplikoida. Siviilipuolen, kaupallisten toimijoiden sekä tutkimuksen ja puolustuksen välisiin synergioihin on kiinnitettävä huomiota. Dynaaminen ja innovaativinen ekosysteemi on merkittävä kilpailukykyiselle Euroopalle. Pk- ja start up-yritysten toiminta- ja kasvuedellytyksistä on pidettävä hyvää huolta varmistuen, että EU on haluttava sijoittautumispaikka. Rahoitukseen pääsy on keskeistä ja myös sääntelyn merkitys huomioitava. Lisätaakkaa ei tulisi luoda, ja joustavuus ja ketteruus tärkeää.

Suomi totesi puheenvuorossaan, että taloudellinen turvallisuus edellyttää sekä omien kyvykkyysien vahvistamista että kansainvälistä yhteistyötä. Turvallisuustarpeet tulisi tasapainottaa avoimuuteen ja varmistaa, että sääntely, rahoitus ja kumppanuudet mahdollistavat innovaatiot, resilienssin ja globaalin kilpailukykyyn. Esim. Euroopan kilpailukykyrahaston (ECF) rooli kriittisenä mahdollistajana: Oletusarvoisesti kaksoiskäyttöiset avaruusvalmiudet ja innovaatiot, jotka siinä rahoitettaisiin, edellyttävät tasapainon saavuttamista Euroopan teknologisen riippumattomuuden, turvallisuuden ja resilienssin rakentamisen sekä kasvaville globaaleille markkinoille pääsyn välillä. Esimerkkinä huomioitiin nimenomaisesti myös EU Space Act -ehdotus, jota koskien Suomi on korostanut, että sääntelykehitystä, joka toisi mukanaan tarpeetonta taakkaa taikka rajoituksia markkinoillepääsyyn tai pääsyyn avaruuspalveluihin ja -dataan tulisi välttää eikä tervetulleena pidetä säädöksiä, jotka voisivat vaikuttaa kielteisesti kauppasuhteisiimme tai johtaa kolmansien maiden vastatoimiin.

Avaruusosion muissa asioissa (AOB) tuotiin tiedoksi meneillään olevista säädösaloitteista ECF:oa ja EU:n avaruuspalveluvirastoa (EUSPA) koskevien ehdotusten tilanne. EUSPA:n tarkoitus saada oma säädös oikeusperustakseen viraston toiminnan ja tehtävien jatkuvuuden turvaamiseksi. Puheenjohtajan mukaan EUSPA-ehdotus on saatu käytyä läpi artikla artiklalta neuvoston avaruustyöryhmässä ja monen jäsenvaltion avainhuoliin lukeutuu turvallisuusmenettelyjen hyväksyntälautakunnan (SAB) rooli, ml. sen itsenäisyyden ja autonomian säilyttäminen. Irlanti jatkaa puheenjohtajuuskaudellaan kohti kompromissitekstiä. KOM:n mukaan ECF:n osalta on käynnissä neuvotteluiden viimeiset venytykset. KOM katsoo, että joustavuutta tarvitaan, koska muutos jatkuu ja kukaan ei tiedä miltä maailma tulee näyttämään. KOM:n mukaan EUSPA jatkaa EU:n avaruusohjelman komponenttien operationaalisena toteuttajana. Nykyisen avaruusohjelmaviraston EUSPA:n toiminnanjohtajan (Rodrigo da Costa) mukaan unionin avaruusekosysteemi on kasvanut ja näin myös viraston tehtävät. On turvattava luotettavien palveluiden jatkuvuus unionin kansalaisille duplikoimatta KOM:n ja ESA:n työtä.

Lisäksi muissa asioissa Ranska tiedotti 9.-10.9.2026 järjestettävästä Space Summitista sekä Irlanti työohjelmasta tulevalle puheenjohtajuuskaudelleen. Poliittikaprioteetit asetetaan kesäkuun puolivälissä. Kolme pilaria kilpailukyky, arvot ja security-turvallisuus. MFF keskiössä. Avaruudessa Irlanti keskittyy

kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Puheenjohtajuuskaudella on kolme keskeistä avaruusfailia: ECF sekä avaruustyöryhmässä EUSPA-ehdotus ja EUSA-ehdotus, jossa IE jatkaa DK ja CY työtä. Avaruus kilpailukykyneuvostossa 4.9.2026 Brysselissä.

Viimeisenä AOB:na Euroopan avaruusjärjestö ESA:n pääjohtaja (Josef Aschbacher) kertoi ESA:n käynnistämästä Euroopan avaruusalan resilienssiohjelmasta (ERS). Sillä pyritään vahvistamaan Euroopan turvallisuutta, autonomiaa ja kriisinhallintakykyä. Se yhdistää kaukokartoituksen, turvallisen liitettävyyden sekä paikannuksen, navigoinnin ja ajanmäärityksen (PNT) muodostaakseen ”järjestelmäjärjestelmän”, joka tuottaa nopean toiminnan tietojen puolustus- ja siviilisovelluksia varten.

Suomen edustajat

Työ- ja elinkeinoministeriö

elinkeinoministeri Sakari Puisto
osastopäällikkö Jan Hjelt
hallitusneuvos Mikko Holm
johtava asiantuntija Maija Palmu
erityisasiantuntija Riikka Astala
erityisasiantuntija Julia Kerkelä
erityisasiantuntija Heidi Pennanen

Opetus- ja kulttuuriministeriö

valtiosihteeri Kristiina Kokko
opetusneuvos Saara Vihko

Valtioneuvoston kanslia

EU-erityisasiantuntija Isabella Paju

Suomen pysyvä edustusto Euroopan unionissa, Bryssel

Mertens Matias Kallio
erityisasiantuntija Nina Alatalo
erityisasiantuntija Iiro Kangas
harjoittelija Sara Putkonen